

universalia: quod est contra illud quod dictum est in 1 Physic., quod confusa sunt magis nota quoad nos, qualia sunt universalia. Ad quod dicendum, quod magis universalia secundum simplicem apprehensionem primo sunt nota: nam primo in intellectu cadit ens, ut dicit Avicenna; et prius in intellectu cadit animal quam homo. Ita et in generatione scientiæ prius in intellectu concipitur animal quam homo; sed quantum ad investigationem universalium proprietatum et causarum, prius sunt nota minus communia, eo quod per causas particulares quæ sunt unius generis vel speciei, pervenimus in causas universales. Ea autem quæ sunt universalia in causando, sunt posterius nota quoad nos, licet sint prius nota secundum naturam; quamvis universalia per prædicationem sint aliquo modo prius nota quoad nos quam minus universalia, sed non prius nota, quam singularia: nam cognitio sensus, quæ est singularium, in nobis præcedit cognitionem intellectivam, quæ est universalium. Facienda est autem vis in hoc, quod dicit maxime universalia non simpliciter esse difficilissima, sed fere: per hoc enim quod dicit maxime universalia, intelliguntur quæ sunt universalia per essentiam, vel sunt illa quæ sunt penitus a materia separata secundum esse, sicut substantiæ immateriales. Istæ enim sunt magis difficiles ad cognoscendum nobis, quam etiam universalissima quæcumque secundum prædicationem.

OPUSCULUM XXVI.

DE SENSU RESPECTU SINGULARIUM, ET INTELLECTU
RESPECTU UNIVERSALIUM

(EDIT. ROM. XLIX.)

Circa considerationem sensus quare sit singularium, et intellectus universalium, et quomodo universalia sint in anima: sciendum est circa primum, quod sensus est virtus in organo corporali; intellectus autem est virtus penitus immaterialis, et non est actus alicujus organi corporalis. Unumquodque autem recipitur in aliquo secundum modum sui. Omnis autem cognitio fit per hoc quod cognitum est aliquo modo in cognoscente, scilicet secundum similitudinem: nam cognoscens in actu est ipsum cognitum in actu. Oportet ergo quod sensus corporaliter recipiat similitudinem sui quæ sentitur. Intellectus autem recipit similitudinem ejus quod intelligit immaterialiter et incorporealiter. Individuatio autem naturæ communis in rebus materialibus et corporalibus est ex materia corporali sub determinatis dimensionibus contenta: universale autem est per abstractionem ab hujusmodi materia et materialibus conditionibus individuantibus. Patet ergo quod similitudo rei quæ recipitur in sensu, repræsentat rem secundum quod est singularis; sed recepta in intellectu, repræsentat rem secundum rationem naturæ universalis. Et inde est quod sensus cognoscit singularia, intellectus autem universalia, quorum sunt scientiæ.

Circa secundum sciendum est, quod universale potest capi dupliciter. Uno modo pro ipsa natura communi, ut subjacet intentioni universalitatis. Alio modo pro ipsa intentione secundum se. Sicut album potest dici illud cui accidit esse album, vel ipsum secundum quod jam subest albedini. Ipsa autem natura cui accidit intentio universalitatis, puta natura hominis, habet duplex esse. Unum quidem materiale, secundum quod est in materia naturali: aliud autem immateriale, secundum quod est in intellectu. Primo quidem modo non potest ei advenire intentio universalitatis, quia per materiam individuatur. Advenit ergo universalis intentio, secundum quod abstrahitur a materia individuali. Non potest autem abstrahi a materia individuali realiter, sicut Platonici posuerunt. Non enim est homo nisi in his carnis et in his ossibus, sicut Philosophus probat, 7 Metaph. Relinquitur ergo quod

natura humana non habet esse praeter principia individuantia, nisi in solo intellectu. Nec tamen intellectus est falsus dum apprehendit naturam communem praeter principia individuantia, sine quibus esse non potest in rerum natura: non enim apprehendit intellectus quod natura communis sit sine principis individuantibus; sed apprehendit naturam communem non apprehendendo principia individuantia: et hoc non est falsum. Sicut si ab homine albo separatur albedo hoc modo, quod intellectus intelligat eum non esse album, esset apprehensio falsa. Si autem sic separatur albedo ab homine albo, quod apprehendatur homo non apprehensa albedine, non esset apprehensio falsa: non enim exigitur ad veritatem apprehensionis, quod qui apprehendit rem aliquam, apprehendat omnia quae rei insunt. Sic ergo intellectus absque falsitate abstrahit genus a speciebus, in quantum intelligit naturam generis, non intelligendo differentias. Et similiter abstrahit speciem ab individuis, in quantum intelligit naturam speciei, non intelligendo principia individuantia. Sic ergo patet, quod naturae communi non potest attribui intentio universalitatis, nisi secundum esse quod habet in anima et intellectu. Sic ergo solum est unum de multis, prout intelligitur praeter principia individuantia, vel unum in multis ut individuis vel inferioribus quae in superiori sunt unum. Unde relinquitur, quod universalis secundum quod universalis, non sunt nisi in anima; ipsae autem naturae, quibus accidit intentio universalitatis, sunt in rebus. Et propter hoc nomina communia significantia naturas ipsas praedicantur de individuis, non autem nomina significantia intentiones: Socrates enim est homo, sed non est species.

OPUSCULUM XXVII.

DE UNIVERSALIBUS¹

(Edit. Rom. LV.)

TRACTATUS I.

Circa universalis multiplex fuit, et diversorum philosophorum opinio. Quidam enim, sicut Epicurei, non ponentes distinctionem esse, nisi secundum sensum, dicentes summum bonum esse voluptatem, posuerunt nihil esse quod sentitur et videtur; unde dicebant, quod nihil est universale. Dicebant etiam animam esse quoddam corpus subtile, et perire cum corpore. Horum autem opinio, quia improbabilis est manifeste, et contra sensum et intellectum omnem, non est necessarium eam refellere; et ideo philosophi, tales qui sic posuerunt, appellaverunt porcos. Sed contra eos posset sic argui. Omnes homines natura scire desiderant, ut vult Philosophus 1 Metaph. Sed tale desiderium non est frustra. Contingit ergo habere scientiam. Sed omnis scientia est universalium. Ergo universalis sunt. Minor sic ostenditur: Quae sunt infinita non possunt sciri, alioquin essent finita. Sed singularia sunt infinita. Ergo ipsorum non est scientia, et per consequens universalium. Alii autem ponentes universalis, incidunt in multa inconuenientia; et isti sunt diversi: quoniam quidam posuerunt ea esse et subsistere praeter singularia et praeter intellectum: et isti fuerunt platonici, quorum caput fuit Plato. Hic siquidem videns magnam et continuum transmutationem et corruptionem fieri in rebus ipsis, inductus fuit ponere universalis stare per se, et incorruptibilia esse, quae vocabat ideas, quas quidem dixerunt esse causas exemplares et effectivas istorum singularium. Hanc autem opinionem in 7 Metaph. et multis aliis locis destruit Philosophus. Unde dicit contra Platonem deridendo eum in lib. Poster. Valeant² genera et species, monstra enim sunt. Sumamus autem necessarium argumentum, quod format Avicenna contra eum sic. Universale quod intendimus praec-

¹ Edit. Rom. 1570 notam hanc apponit: *Sciendum, Sanctum Doctorem scripsisse de universalibus. Utram tamen unum, aut plura de eis scripserit Opusculum, sub dubio relinquimus. Nec mirum si diversis studentibus ad eorum petitionem diversa sub eadem materia conscripserit Opuscula, cum plura etiam super materia de sermo inueniantur S. Thom. opera.*

² Al. gaudent.